

[Formanden.]

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om statsstøtte til behandling og pleje af tuberkuløse m. m.

7) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om indstilling af forhandlingerne om tyske militærdepoter i Jylland [af Alfred Jensen m. fl.].

Mødet hævet kl. 17¹⁰.

66. møde.

Torsdag den 5. marts kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler forsvarsministeren, at han ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om forsvarets organisation m. v.

I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

I skrivelse af 2. marts meddeler udenrigsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den europæiske konvention om fredelig bilæggelse af tvistigheder, undertegnet i Strasbourg den 29. april 1957.

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede forsvarsminister, for at han kan fremsætte det i dag for hans vedkommende anmeldte lovforslag.

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Hermed tillader jeg mig for det høje folketing

at fremsætte *forslag til lov om forsvarets organisation m. v.*

Såvel selve lovforslaget, der har karakter af en rammelov, som de forslag til forsvarsordningens reelle indhold, der fremgår navnlig af de indledende bemærkninger til lovforslaget, er et resultat af de overvejelser, som har fundet sted i det politiske forsvarsudvalg indtil dets ophævelse sidste efterår og derefter i regeringen.

Det politiske forsvarsudvalg blev nedsat den 28. maj 1955 af den daværende forsvarsminister og med ham som formand. Det bestod i øvrigt af repræsentanter for 5 af folketingets partier.

Udvalget blev nedsat med den opgave dels at overveje de nye våbens indflydelse på vort forsvars organisation, dels i det hele at overveje en revision af forsvarsordningen. Det var hensigten at afslutte udvalgets arbejde med en betænkning, som kunne være blevet offentliggjort samtidig med fremsættelsen i det høje ting af forslag til en ny forsvarslov.

Imidlertid trak partierne venstre og det konservative folkeparti sidste efterår deres repræsentanter ud af udvalget. Den oprindelige hensigt med udvalget: at partierne skulle søge at forhandle sig til rette om en ny forsvarsordning, bortfaldt herved, og det havde ingen mening at opretholde udvalget, som derfor blev ophævet.

Regeringen beklagede, at det gik således, og gav straks udtryk for, at den ville fortsætte overvejelserne og tage stilling til de foreliggende problemer gennem fremsættelsen af et lovforslag for det høje ting, og det er det, der sker nu. Ved regeringens behandling af hele denne sag har det forudgående arbejde i det politiske udvalg været af betydning. Jeg kan således nævne, at det foreliggende lovforslag i sine principper og i en væsentlig del af sin udformning er det samme som et forslag, der i foråret 1957 forelå i det politiske forsvarsudvalg og dér vandt nogenlunde almindelig tilslutning.

En af hovedårsagerne til, at der må gennemføres en revision af vor forsvarsordning, er den omstændighed, at det ikke har været muligt med de økonomiske midler, der har kunnet stilles til rådighed, at opfylde den målsætning for forsvaret, som blev fastsat efter NATO's Lissabonmøde i 1952. Der

[Forsvarsministeren.]

var i det politiske forsvarsudvalg enighed om, at der måtte tilvejebringes balance mellem bevillingerne på den ene side og styrkemålene og de organisatoriske rammer på den anden, og den samme tankegang har regeringen fulgt.

Som det er anført i bemærkningerne til lovforslaget, er vi ved overvejelserne over den fremtidige forsvarsordning gået ud fra Danmarks medlemskab i NATO og fra de almindelige retningslinjer for NATOs forsvarsplanlægning. Det er NATOs formål at hindre krig gennem det kollektive forsvarsforebyggende virkning og at gennemføre et fælles forsvar, hvis et angreb alligevel skulle finde sted. Det fælles forsvar består dels af de såkaldte gengældelsesstyrker, som alene de store lande råder over, dels af det såkaldte „skjold“, sammensat af stående styrker i de enkelte lande. Også vi må råde over sådanne stående styrker, rede til øjeblikkelig indsats imod forsøg på en uvarslet, hurtigt gennemført aktion mod Danmark, således at NATOs styrker får mulighed for at yde hjælp i tide.

Det er de militære sagkyndiges opfattelse — og denne opfattelse mener regeringen at måtte lægge til grund — at det vil være nødvendigt for Danmarks vedkommende at råde over både hærstyrker, flådestyrker og flyverstyrker. Vi må som andre NATO-lande og ikke mindst i betragtning af vor geografiske beliggenhed lægge vægt på opretholdelsen af et stående beredskab.

Da det under alle omstændigheder er begrænset, hvor stort et beredskab vi kan opretholde, må vi desuden, navnlig for hærens vedkommende, kunne supplere de stående styrker meget hurtigt ved indkaldelse af reserver.

Endelig er det under hensyn til risikoen for overraskende angreb hvor som helst på vort territorium nødvendigt at opretholde og helst udbygge hjemmeforsvaret og at give det en umiddelbar støtte i form af et lokalforsvar af et mere reelt indhold end det, vi hidtil har haft.

Det er almindelig bekendt, at der inden for NATO for et års tid siden er opstillet visse styrkemål, som de enkelte lande efter militær opfattelse bør sigte mod at nå, og som træder i stedet for de Lissabonstyrkemål, jeg nævnedes før. For flere lande må

der forudses vanskeligheder med at opfylde målene, og det gælder også for os. Efter vore egne beregninger vil opfyldelsen af målene, der for vort vedkommende ikke er meget forskellige fra Lissabonmålene, medføre årlige udgiftsforøgelser på 300-400 mill. kr., og ved mit besøg i NATOs militære hovedkvarter ved Paris for få dage siden fik jeg bekræftet, at vi i hvert fald ikke havde regnet for højt. Regeringen er efter en samlet overvejelse af vore økonomiske muligheder og de opgaver, vi i øvrigt må løse, kommet til det resultat, at den ikke kan tiltræde en sådan forøgelse af forsvarsbudgettet, og at der derfor må foretages en revision af de styrkemål, man fra militær sagkyndig side har opstillet.

Regeringen foreslår, at man med hensyn til budgettet tager sit udgangspunkt i de nuværende udgifter under forsvarsministeriet med tillæg af lønforhøjelserne pr. 1. april i år og med tillæg af byggeomkostningerne for de fiskeriinspektionsskibe, jeg har anmodet finansudvalget om at give tilslutning til, i alt en samlet sum på 985 mill. kr. Forslaget går endvidere ud på — som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget — at forsvarsministeriets budget for fremtiden deles i 2 afsnit for henholdsvis de civile og de militære opgaver under forsvarsministeriet, og at de 2 afsnit endvidere deles i et egentligt driftsbudget og et investeringsbudget. Medens der for det sidstnævnte bør tages stilling fra år til år efter det skiftende behov, er det regeringens opfattelse, at det militære driftsbudget lægges fast, dog med regulering for løn- og prisbevægelser.

Der er i budgetforslaget foretaget en fordeling af de økonomiske midler mellem de 3 værn. Man er herved gået ud fra den nuværende fordeling, dog med visse justeringer under hensyn til den forøgelse af det frivillige faste mandskab, som jeg senere skal omtale. Regeringen har dog ikke hermed lagt sig fast på denne fordeling mellem værnene, et forhold, som jeg ligeledes skal vende tilbage til.

Går man imidlertid ud fra den nævnte fordeling, vil man kunne få styrker, hvis størrelsesorden i forhold til de nuværende jeg skal nævne i grove træk.

Må jeg først nævne, at man påregner en gradvis nedgang i de årlige indkaldelser af

[Forsvarsministeren.]

værnepligtige fra de nuværende ca. 24 000 mand til ca. 20 000 mand.

For hærens vedkommende har vi hidtil regnet med 3 stående brigadegrupper og en styrke på Bornholm, i alt en dækningsstyrke på ca. 16 000 mand. Efter forslaget vil vi kunne regne med 2 brigadegrupper, visse supplerende enheder og ligeledes en styrke på Bornholm, i alt en dækningsstyrke på ca. 13 000 mand.

For flyvevåbenets vedkommende påregnes den nuværende varslingstjeneste opretholdt i fuldt omfang. Hvad kampflyvemaskinerne angår, må det påregnes, at eskadrillernes antal efterhånden går ned fra de nuværende 8 til 5 eller 4. Endelig påregnes en vis begrænsning i flådens skibsantal, og af bemandede forter påregnes kun 2 opretholdt.

Selv om der således er tale om en begrænsning såvel i enhedernes som i mandskabsstyrkernes tal, vil der imidlertid ikke af den grund nødvendigvis ske nogen forringelse af det samlede forsvars effektivitet. Det er tværtimod min opfattelse, at hvis det bliver muligt at gennemføre de forskellige omlægninger m. v. på den måde, det er påtænkt, kan resultatet meget vel blive øget effektivitet.

Som jeg allerede har nævnt, har de hidtidige bevillinger ikke været tilstrækkelige til på tilfredsstillende måde at fylde de rammer, vi arbejder med i dag. Følgen har været, at vi har måttet slække på vedligeholdelse og materielanskaffelser; der er tæret på beholdninger; der har ikke været tilfredsstillende midler til uddannelse og øvelser, og af de tre brigadegrupper er den ene kun på 50 pct. af fuld styrke. Det kan også nævnes, at antallet af rutinerede og fuldt kvalificerede befalingsmænd har været og stadig er for lille i forhold til styrkernes størrelse, selv om der på dette område er sket en gradvis forbedring.

Den situation, som jeg her kort har skildret, er i længden uholdbar, selv om jeg dog gerne vil fremhæve som min opfattelse, at de skildringer, der i den senere tid har været givet i enkelte dagblade, har været alt for pessimistiske. Det må ud fra ethvert sagligt synspunkt være bedre at tilstræbe mere effektive enheder fremfor at lægge

vægt på at opretholde talstørrelser, som kvalitativt ikke holder målet.

Vi vil, så vidt jeg kan se, efter de retningslinjer, som regeringen hermed lægger frem, have mulighed for at give vort forsvar en kvalitetsmæssig forbedring.

Vi vil få mulighed for at tildele hærens enkelte enheder flere rutinerede befalingsmænd, d. v. s. en kraftigere enkadring, samtidig med at der kan lægges forholdsvis større vægt på de kraftigere våben, f. eks. panservåbenet. Den kraftigere islæt af fast frivilligt mandskab, som tilsigtes, skulle også gøre enhederne bedre inden for flere våbenarter. Uddannelsesvilkårene skulle kunne forbedres.

I flyvevåbenet vil de nye fly, som er dyrere i drift end de hidtidige, og som forudsætter et større personel pr. fly, også være langt mere effektive. Hertil kan føjes, at den nye luftværnsraketafdeling, som påregnes at indgå i forsvaret i løbet af dette år, i en vis udstrækning vil gå ind på jagermaskinernes plads.

Det er tidligere meddelt, at USA har givet Danmark et tilbud om at deltage i finansieringen af et flådebygningsprogram. Vi har grund til glæde over dette tilbud, som regeringen i princippet har accepteret, og som vil sætte os i stand til i løbet af nogle år at indføre formentlig 23 nye skibe i flåden. Selv om der i samme periode udgår et større antal ældre skibe, vil den omstændighed, at forældede skibe afløses af nye og fuldt moderne, utvivlsomt øge flådens samlede effektivitet. Selv om de påtænkte nye fiskeriinspektionsskibe anskaffes til civile formål, vil de dog uddannelsesmæssigt være af værdi for flåden som helhed, og de vil i givet fald kunne påtage sig f. eks. patruljeringsopgaver.

Endelig skal jeg nævne, at medens lokalforsvaret hidtil har måttet betragtes som nærmest ikke-eksisterende, påregnes der nu opstillet enheder af en samlet størrelsesorden på 10-15 bataljoner. Det er hensigten, at de skal bestå af værnepligtige, som udgår af felthærens mobiliseringsstyrker, og som har bopæl i passende nærhed af mobiliseringsstedet, således at en hurtig samling og opstilling af enhederne inden for lokalforsvaret kan sikres.

Når jeg dernæst vender mig til spørgs-

[Forsvarsministeren.]

målet om tjenestetidens længde, der har spillet en væsentlig rolle under overvejelserne om forsvarets fremtid, er det kendt af alle, at de militære sagkyndige har frarådet en generel nedsættelse af den nuværende tjenestetid.

Regeringen er imidlertid af den opfattelse, at det er vigtigt at finde frem til en løsning, som befolkningen og navnlig de unge kan anerkende som tilfredsstillende, idet det er forudsætningen for, at der kan opbygges en positiv indstilling til forsvaret, en indstilling, der er nødvendig, for at forsvaret skal kunne løse sin opgave. Man foreslår derfor tjenestetiden nedsat.

Imidlertid er det nødvendigt at drage omsorg for, at forsvarets effektivitet og beredskab ikke derved svækkes, og regeringen har derfor fundet det nødvendigt at lade iværksættelsen af en nedsættelse af tjenestetiden være afhængig af rekrutteringen af frivilligt fast personel i det nødvendige antal. Man vil derved blive i stand til at nedsætte tjenestetiden, uden at beredskabet påvirkes, og man vil kunne besætte de mere krævende tjenesteopgaver inden for forsvaret med faste folk og derved afbøde den virkning, som tjenestetidsnedsættelsen ellers ville have haft på effektiviteten.

Længden af den nuværende tjenestetid er som bekendt ca. 16 måneder, og der er i henhold til loven adgang til genindkaldelser i indtil 60 dage i løbet af de første 9 værnepligtsår. Medens der ikke påtænkes nogen ændring, for så vidt angår hjemmelen til at foretage genindkaldelser, er det hensigten principielt at gennemføre en nedsættelse af tjenestetiden for menige til 12 måneder, dog med undtagelser for visse tjenesteområders vedkommende, idet man for søværnets vedkommende påregner en tjenestetid på 14 måneder uden genindkaldelser og for hærens vedkommende påregner indført garnisonstropper med en tjenestetid på 10 måneder. Det er hensigten årligt at indkalde ca. 2 000 værnepligtige til disse garnisonstropper, der skal anvendes uden for dækningsstyrken, f. eks. til ordonnanser og til tjeneste på kontorer, depoter og lignende.

Med hensyn til den måde, hvorpå det i øvrigt inden for de tre værn er hensigten at gennemføre tjenestetidsnedsættelsen, skal

jeg tillade mig at henvise til bemærkningerne til lovforslagets § 9, stk. 3.

Som det vil fremgå heraf, tilstræbes der ikke en ensartet løsning af tjenestetidsspørgsmålet, men en løsning, der er afpasset efter forholdene i hvert enkelt værn og endda inden for værnene efter våbenart.

Der påtænkes ikke foretaget ændringer i varigheden af den pligtige tjenestetid for korporaler og sergenter. Deres tjenestetid vil som hidtil være henholdsvis 18 og 24 måneder. Det er hensigten, at disse værnepligtige befalingsmænd efter 12 måneders tjeneste skal aflønnes efter samme regler som de frivillige befalingsmænd af samme grader, dog at det endnu står hen, hvorvidt de også bør have bonus. Lykkes det at skaffe det fornødne antal af frivillige, er det vel i øvrigt sandsynligt, at korporaler og sergenter i stigende grad vil komme til at udgå af de frivilliges rækker, og det siger sig selv, at dette vil give større fasthed i enhederne og muligheder for en bedre uddannelse af de værnepligtige.

Også andre forhold vil bidrage til en forbedret uddannelse af de værnepligtige. Jeg har allerede nævnt muligheden for enhedernes bedre forsyning med befalingsmænd; indførelsen af garnisonstropper betyder, at dækningsstyrkerne i højere grad kan koncentrere sig om de egentlige militære opgaver og den militære uddannelse. I øvrigt må uddannelsen inden for de 12 måneder tilrettelægges så rationelt som muligt, så tiden bliver fuldt udnyttet.

Det er vanskeligt på forhånd at sige, hvor lang tid det vil tage at gennemføre en tjenestetidsnedsættelse. Det afhænger af tilgangen af frivillige, men der skulle være gode muligheder for inden for visse områder at gennemføre en nedsættelse af tjenestetiden allerede inden et år. Det behøver dog ikke at være nedsættelse til 12 måneder, idet vi påregner at gennemføre det etapevis.

Naturligvis er spørgsmålet om den nødvendige tilgang af frivillige et åbent spørgsmål. Det må erkendes, at det ikke har været muligt hidtil at skaffe det frivillige personel til værnene i det antal, som man gerne ville have. Det står derfor regeringen klart, at det er nødvendigt at træffe særlige foranstaltninger for at øge tilgangen. Det nødvendige antal af nye frivillige af de

[Forsvarsministeren.]

kategorier, der er tale om, er af en størrelsesorden på 4 000 mand i tillæg til de ca. 6 000 mand, som allerede gør tjeneste i forsvaret inden for de tilsvarende kategorier.

I overvejelserne af dette problem er man nået til det resultat, at 2 sæt foranstaltninger vil være nødvendige for at stimulere tilgangen. Dels må aflønningsforholdene gøres noget mere tilfredsstillende end nu, dels må der gives et tilbud om en civil, erhvervsbetonet uddannelse under eller i tilknytning til den militære tjenesteperiode.

I bilag 1 til lovforslaget er gengivet et forslag til aflønningsforholdenes ordning, herunder indførelse af en bonusordning. Bilaget må nærmest betragtes som et eksempel på, hvorledes forholdene kan ordnes, og jeg er meget åben for forhandlinger herom. Som det vil ses, tænker man sig, at den unge, som melder sig frivilligt, skal have 2 muligheder at vælge imellem lønningmæssigt. Efter den ene mulighed, betegnet skitse A, lægges hovedvægten på den løn, som udbetales løbende, medens bonusen udgør et relativt mindre beløb, varierende fra 1 500 kr. til 2 700 kr. årlig. I skitse B lægges hovedvægten på bonusen, idet det meget vel kan tænkes, at en del unge vil være interesseret i at kunne spare et betragteligt beløb op i løbet af forholdsvis kort tid.

Det foreløbige resultat, man er nået til med hensyn til den uddannelse, der kan tilbydes, er nedfældet i bilag 2 til lovforslaget.

Det er hensigten at etablere et system, der skal gøre det muligt for det frivillige personel i tjenestetiden at opnå en uddannelse, som det vil kunne drage nytte af efter hjemsendelsen, eller i hvert fald bagefter hjælpe dem til en uddannelse, som de ikke har kunnet gennemgå i tjenestetiden. Ifølge sagens natur må det tage nogen tid, før denne uddannelsesvirksomhed kan finde sin form, bl. a. fordi det vil være nødvendigt at forhandle nærmere med civile uddannelsesmyndigheder, erhvervsorganisationer o. s. v.

Civilundervisningen bør følges op af en ved forsvarets velfærdstjenestes medvirken tilrettelagt erhvervsrådgivning.

Der er ingen grund til at skjule, at det

vil være en vanskelig opgave at bygge et civilt uddannelsessystem op i tilknytning til den militære tjeneste. Som allerede antydnet vil der være mange praktiske problemer at løse i forhold til det civile liv. Der vil også være problemer indadtil i forsvaret. Med god vilje skulle det imidlertid kunne lykkes, og vi vil da ikke alene have fundet en løsning til fordel for forsvaret, men også til fordel for de mange unge, som vil have svært ved at finde uddannelsesmuligheder, og der vil da være øvet en indsats af bredere samfundsmæssig værdi. Jeg ser med nogen forventning hen til den påvirkning af indstillingen til forsvaret, som kan tænkes at blive følgen heraf.

Det er regeringens håb, at de lønmæssige og uddannelsesmæssige foranstaltninger, der her er tale om, vil kunne medføre, at tilstrækkelig mange frivillige melder sig, således at forudsætningerne for en nedsættelse af tjenestetiden tilvejebringes. Der vil imidlertid være brug for gennem et oplysningsarbejde at skabe interesse for en frivillig indsats i forsvaret. Det kræver god forståelse og medvirken både inden for værnene og i befolkningen i øvrigt. Der må tilvejebringes en ny indstilling over for frivillig tjeneste i forsvaret på linje med den indstilling, der i stigende grad gør sig gældende over for hjemmевærnet. Når der i så vide kredse ikke alene er et ønske om en kortere tjenestetid, men også en erkendelse af, at den må følges af øget anvendelse af fast mandskab, må der også være håb om, at en sådan indstilling vil kunne gøre sig stærkt nok gældende.

Der er i regeringen enighed om, at hvad det er muligt at indvinde ved rationaliseringer og besparelser, skal komme forsvaret til gode inden for rammen af det opstillede driftsbudget. Jeg håber, dette synspunkt vil kunne vinde almindelig tilslutning. På denne baggrund burde det blive let at føre de rationaliseringsbestrebelsers igennem, som det er hensigten at iværksætte. Det er tanken at anmode forvaltningsnævnet om — ligesom inden for statens øvrige styrelser og institutioner — at forestå rationaliseringsarbejdet, og der er i bemærkningerne til lovforslaget opregnet en række områder, som man er sindet at gøre til genstand for rationaliseringsmæssige undersøgelser. Jeg

[Forsvarsministeren.]

skal nøjes med at henvise til disse bemærkninger.

Det er naturligvis umuligt på forhånd blot nogenlunde nøjagtigt at gøre op, hvad der kan indvindes økonomisk ved rationalisering og andre besparelser, som ikke skader forsvarrets effektivitet. Vi regner med, at merudgifterne ved tjenestetidsomlægningen og ansættelsen af de nye faste frivillige vil være af størrelsesordenen 50 mill. kr., men nogen helt nøjagtig beregning kan heller ikke gøres på dette område. Vi har altså her 2 forhold, som vil påvirke de endelige styrkemål inden for den foreslåede finansielle ramme. Når hertil kommer andre usikkerhedsmomenter som f. eks. mulige forskydninger værnene imellem, ligger der heri en tilstrækkelig begrundelse for, at det foreliggende lovforslag ikke følges af en detaljeret og konkret udarbejdet plan for selve forsvaret. Regeringens forslag skal betragtes som et udgangsgrundlag for den kommende tids udvikling inden for forsvaret.

Erfaringerne har desuden vist, at såvel den våbentekniske som den udenrigspolitiske udvikling gør stadige ændringer og tilpasninger inden for forsvaret nødvendige. Regeringen er derfor — i øvrigt som nævnt i overensstemmelse med opfattelsen inden for det nu ophævede politiske forsvarsudvalg — kommet til den slutning, at den centrale lov om forsvarrets organisation bør være en ramme- og bemyndigelseslov. Efter dette princip er lovforslaget udformet.

En række bestemmelser i forslaget er — med enkelte ændringer, hvorom jeg henviser til bemærkningerne til lovforslaget — overført fra den nuværende forsvarslovgivning, og jeg finder ingen anledning til at gå nærmere ind herpå.

De væsentligste nye bestemmelser i lovforslaget findes i §§ 9, 10 og 15.

Ifølge § 9, stk. 1, fastsætter forsvarsministeren inden for de rammer, der er angivet i de årlige bevillingslove og lovgivningen i øvrigt, størrelsen, sammensæt-

ningen og organisationen af hæren, søværnet og flyvevåbnet og de i øvrigt under forsvarsministeriet hørende organer. Ifølge samme paragraf, stk. 3, fastsætter forsvarsministeren tjenestetidens længde, medens § 15 giver forsvarsministeren bemyndigelse til at sammenlægge eller ophæve de eksisterende under forsvarsministeriet hørende faglige myndigheder, korps, skoler, militære og civile institutioner, virksomheder m. v., hvis forhold ikke er fastlagt ved særlig lov.

Det er skønnet nødvendigt at udforme disse bestemmelser således for dermed at give muligheder for de nødvendige, stadige tilpasninger og forandringer uden i hvert enkelt tilfælde at skulle foretage lovændringer. Dels på grund af bemyndigelsen vidtgående karakter, dels under hensyn til det militære forsvars karakter og dets vigtige placering i nationens liv og ønskeligheden af det bredest mulige samarbejde om de forsvarspolitiske anliggender er det samtidig foreslået at oprette et forsvarspolitisk udvalg, med hvilket forsvarsministeren kan rådføre sig, og som han er pligtig at give meddelelse om væsentlige ændringer; som han i kraft af sine bemyndigelser påtænker at gennemføre i den til enhver tid gældende forsvarsordning. Det forsvarspolitiske udvalg foreslås valgt af folketinget, og der er foreslået særlige regler med hensyn til mødehyppighed og tavshedspligt, alt til understregning af den betydning, der må tillægges et sådant udvalg. Jeg kan tilføje, at et udvalg som dette også var forudsat i det udkast til lovforslag, som forelå i det ophævede politiske forsvarsudvalg.

Ifølge de regler, som man er enedes om inden for NATO-samarbejdet, er de deltagende lande pligtige, forinden de foretager væsentlige ændringer i deres forsvarsordninger, at give NATO meddelelse herom. I overensstemmelse hermed er NATO-rådet i Paris blevet orienteret om den nyordning af vort forsvar, som regeringen agtede at stille forslag om, og jeg har endvidere gjort NATOs hovedkvarter for de allierede styrker i Europa bekendt hermed. Dette

[Forsvarsministeren.]

ændrer intet i det forhold, at det alene er de danske myndigheder, som træffer afgørelsen vedrørende vort forsvar.

Ved mødet i NATOs hovedkvarter gjorde man opmærksom på, at forslaget hverken var i overensstemmelse med de af NATO opstillede styrkemål eller de af NATO ledende militære tilkendegivne synspunkter på tjenestetidsspørgsmålet. Det blev aftalt at etablere et samarbejde mellem NATO-hovedkvarteret og danske myndigheder med henblik på at drøfte den mest hensigtsmæssige fordeling af styrker værne imellem inden for forslagets rammer, idet det må anses for værdifuldt at høre hovedkvarterets råd i så henseende.

Ved mødet blev der endvidere givet en analyse af konsekvenserne for Danmarks vedkommende af gennemførelsen af de af NATO opstillede styrkemål såvel i økonomisk som i personelmæssig henseende. I denne forbindelse blev der også givet udtryk for, at vi efter hovedkvarterets opfattelse kunne afhjælpe de alvorligste mangler i vort forsvar ved en ordning på et lavere niveau end svarende til de af NATO hidtil opstillede mål.

Jeg skylder til sidst at oplyse, at det i overensstemmelse med, hvad der hele tiden har været tanken, er hensigten på et senere tidspunkt, formentlig i næste folketingsår, at fremsætte forslag til revision af hjemmевærnsloven og forsvarets personellovgivning. Der vil naturligvis blive ført forhandlinger med hjemmевærnsledelsen og forsvarets personelorganisationer, forinden sådanne forslag fremsættes her i det høje ting.

I denne sammenhæng føler jeg trang til at gøre et par afsluttende bemærkninger.

Jeg har allerede tidligere fremhævet, at hjemmевærnet er et nødvendigt led i vort samlede forsvar. Vi kan ikke bygge forsaret på hjemmевærnet alene; der må stå lokalforsvar og feltstyrker bagved, men hjemmевærnet kan ikke undværes. Det bygger i dag på frivillighed og fritidsindsats, og vi skylder de mænd og kvinder en varm tak, som inden for hjemmевærnets rammer yder denne frivillige indsats. Vi skylder dem — og det vil være til fordel for det samlede forsvar — at søge frem til en styrkelse af hjemmевærnets samlede stilling. Overvejel-

serne om hjemmевærnsloven vil bl. a. tage sigte herpå, og der er i den budgetopstilling, som følger det foreliggende lovforslag, taget det første beskedne skridt i så henseende.

Det er mit håb, at gennemførelsen af en ny forsvarslovgivning vil skabe bedre arbejdsvilkår for forsvarets personel. Selv om overgangsproblemer vel ikke kan undgås, er det på lidt længere sigt klart, at når det samme antal faste befalingsmænd påregnes at være til rådighed for færre styrker, vil mulighederne for en tilfredsstillende løsning af opgaverne øges. At der i øvrigt over for alle personelkategorier under forsaret vil blive vist størst mulig hensyntagen i overgangstiden er en selvfølge.

Det må erkendes, at personalet i adskillige år har arbejdet under vanskelige vilkår, og man skylder det tak, fordi det har løst opgaverne på en måde, som alt i alt har måttet aftvinge respekt. De vanskelige forhold har af og til medført beklagelige hændelser, men noget sådant kan næppe helt undgås, og navnlig ikke når man, som det hidtil har været tilfældet, i så vid udstrækning har måttet bygge på yngre, mindre erfarne befalingsmænd. Den bedre enkadring i fremtiden og den større islet af faste folk skulle kunne medvirke til at afhjælpe disse vanskeligheder.

Hermed skal jeg anbefale det foreliggende lovforslag til det høje tings velvillige behandling og udtrykke håbet om, at forhandlingerne om denne sag må føre frem til en løsning i bred enighed.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om pension og hjælp til enker m. fl.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3009, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 703).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.